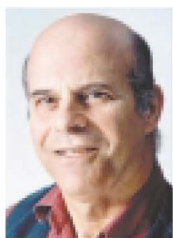

העתקה בבחינות - כשל של מערכת החינוך

אלי זמסקי¹, האוניברסיטה העברית, ירושלים

המחבר מציע דרך להתמודד עם תופעת ההעתקות בבחינות במוסדות ההשכלה הגבוהה על ידי שימוש ב"בחינות כבוד" - ללא השגחה.

אלי זמסקי

טבלה 1: ממוצע הציונים בבחינה, שנערכה ללא נוכחות מנהיגים ועם נוכחותם, לפי פירוט חוגי

חוג	חתך קבלה	השגחה בבחינה ¹	
		ללא	עם
מזון ותזונה ²	גבוה	80.60 ^a	80.25 ^a
בעלי חיים	גבוה	80.35 ^a	73.88 ^b
קרקע ומים	בינוני	77.00 ^b	69.30 ^c
הגנת הצומח	בינוני	74.50 ^b	76.77 ^b
מדעי הצמח	בינוני	73.50 ^b	71.20 ^c
כלכלה	בינוני	70.94 ^c	69.25 ^c

1. ערכים באותה עמודה, המלווים באותיות a,b,c, הן זהות, אינם נבדלים זה מזה ברמת מובהקות של 5%.
2. שני החוגים: "מזון ותזונה", קרובים זה לזה בחתך הקבלה וברקע של התלמידים ולכן אוחדו כאן תחת שם אחד.

העתקה בבחינות היא תופעה חמורה, סימפטום של חוסר חינוך המהווה כשל של מערכת החינוך על כל רמותיה. מניסיוני בהוראה באוניברסיטה בארה"ב, אני יודע שהתופעה הזו כמעט ואינה קיימת שם ולדעתי, מן הראוי שהאוניברסיטאות בארץ תנסנה להתמודד עם החולי הזה.

לפני שנים מספר, ערכתי ניסוי עם כלל תלמידי שנה א' שלמדו בקורס "ביולוגיה של התא" שבפקולטה לחקלאות (430 תלמידים). התלמידים התבקשו לחתום על אמנה למניעת העתקות בבחינה שנוסחה היה:

אמנה למניעת העתקה בבחינות ולאזרחות טובה

סטודנט יקר!

יצוע, מפי סטודנטים ככל המוסדות להשכלה גבוהה בארץ, כי גלמיזים רבים מעתיקים זכיונו. גופעה זו מהווה עבירה משמעית על זכויות אלו הסטודנט להיעשה. הגופעה המתחבט של העלקה זכיונו מהווה זנב העל. סוף על זכויות להעריך נכון את הישגי הגלמיזים. סוף על גלמיזים טובים. עולה סכומי על גלמיזים הנעשה שוריים עשירי ויש מקנה נורמות וכלי הגנה לזאת אל לחברה מתקנת להשלים עמי. לכן, הריני פונה אליכם בלאת, אלא, זואו נוכיח אפטר אחרת, שגפו פעולה כי לעזר את הנעם! זכרכה הצלחה זכיונו.

הצהרה

אני התמוס מטה, מתחייב שלא להעתיק זכיונה

pe

מספר לחות:

מסקנות

1. קיים קשר ישיר בין חתך הקבלה לבין הישגי התלמידים בקורס. ממוצע הציונים של תלמידים בעלי חתך קבלה גבוה לאוניברסיטה (בחוגים: בעלי חיים ומזון ותזונה) הוא גבוה יותר מאשר ציוניהם של תלמידים שהתקבלו בחתך קבלה נמוך.
2. הממוצע הגבוה של ציוני התלמידים בחוגים: בעלי חיים, מזון ותזונה וקרקע ומים, שפתרו את הבחינה ללא השגחה, מרמז על כך שתלמידים טובים אינם זקוקים להעתיק על מנת להצליח.
3. תלמידי החוג לכלכלה הם בדרך כלל חסרי רקע במדעי החיים וזו אולי הסיבה לכך שהשיגהם נמוכים יחסית.

המסקנה העיקרית: אפשר לקיים בחינות כבוד ללא השגחה כאשר זה נעשה בתיאום עם הסטודנטים. נראה שניתן יהיה להתגבר על בעיית ההעתקות בבחינות באוניברסיטה באמצעות חינוך והסברה. להערכתי הנזק החינוכי הנגרם למערכת החינוך, ברמות השונות, כתוצאה מחוסר האמון השורר בין התלמידים לבין המורים, הוא רב יותר מן האפשרות שחלק מן התלמידים יעתיקו בבחינה ללא השגחה. אדרבא, שיעתיקו הנמושות בבחינות כבוד והתלמידים האחרים ינדו אותם, או שבחינתם תיפסל. הערך המוסף החינוכי בדרך זו הוא גבוה ביותר. אל הסטודנטים אני פונה בבקשה: אנא כבדו אותנו ואת עצמכם על ידי קיום בחינות ללא השגחה, אל תעתיקו ונכבד אתכם.

חישובו על זה... ובהצלחה בבחינות.

על האמנה חתמו 198 תלמידים שהם 46% מבין 430 תלמידי הקורס. היתר סירבו, או נמנעו מלחתום. מספר תלמידים פנו אלי וטענו שאינם מעתיקים בבחינות, אך הם אינם מוכנים לחתום על האמנה. הודעתי להם כי אני מכבד את דעתם זו.

במבחן הסופי בקורס, בו נבחנו כ-400 תלמידים, כונסו התלמידים שחתמו על האמנה בחדרים נפרדים ובחינתם נערכה ללא השגחה ("בחינות כבוד"). התלמידים לא ידעו למפרע שבחינתם תתקיים במתכונת זו. תלמידים שנמנעו מלחתום על האמנה נבחנו תחת השגחה. כל התלמידים קיבלו בחינה זהה.

1. פרופ' אלי זמסקי, המכון למדעי הצמח וגנטיקה בחקלאות, בפקולטה למדעי החקלאות, המזון ואיכות הסביבה. zamski@agri.huji.ac.il